

Tomáš Moravec

Rozteč bratislavských tramvajových kolejí je o 435 mm užší než rozestup mezi kolejemi v Plzni nebo v Praze (1435 mm). Běžná součást skladů a hal, dřevěná „europaleta“, při standardních rozměrech 1200 x 800 mm může po úpravě jezdit jen po kolejích v Bratislavě. Během stáže ve slovenské metropoli Tomáš Moravec zrealizoval svůj dosud „nejdynamičtější“ projekt intervenující do veřejného prostoru města. Nový transportní vehikl „paleta“ je nositelem změny v prostorové perspektivě pohybu cestujícího, a obecně i změnou v životě města, po němž paleta může jezdit řízenou mapou kolejíšť.

Tomáš Moravec je zástupcem první generace studentů plzeňských ateliérů Multimédií, je spoluzakladatelem nezávislé platformy Galerie Petrohrad, určené k prezentaci současného umění v Plzni. Pochází z Prahy.

Významově prostými názvy svých děl *Paleta, Náhled, Situace, Aqua, Transfer* Tomáš Moravec odkazuje ke komunikaci, která se odehraje mezi osobou očekávaného či náhodného návštěvníka a prostorem prezentace takto pojmenovaných děl. Vizuelní znejistění vyvolané dílem a jeho prezentací se objevuje ve všech uvedených projektech. V případě instalace *Náhled* autor rozšiřuje vizuelní vjem z prázdné galerie několika kukátkou s fotografickými diapozitivy, vytvářejícími světelnou, stroze geometrickou iluzi proměny tohoto prostoru. *Situace* je vyvolána konfliktní přítomností díla na městské ulici a režimem světelné signalizace: světelné znamení přechodu pro chodce je signálem ke změně vnímání či pohybu v městské lokalitě. Se záměrem manipulovat divákovu vizuelní zkušenost z určitého místa vznikly i instalace *Transfer* a *Aqua*, v nichž se odehrává znejistění diváka zdánlivě iluzivními prostředky prostorové i obrazové modifikace. Instalace *Transfer* je animací, která imituje otáčející se panelovou stěnu se schodištěm. Jedná se o žánr „uzavřený“ videoinstalace, která reaguje na přítomnost diváka. Naopak abstraktní videoprojekce *Aqua* funguje jako blíže neidentifikovatelný geometrický objekt s rozeznatelná světelnou kresbou a záchvěvy pohybu kapaliny. Instalace byla realizována například ve sklepeních nebo na pilíři mostu. Obrazová složka těchto děl je neoddelitelně spjata s vykalibrováním a dokonalou přípravou prostoru prezentace.¹

Prostor díla a jeho proměna je u jmenovaných projektů Tomáše Moravce stěžejním předmětem jeho autorské interpretace. Autor prostor pojímá primárně jako vizuelní informaci ve smyslu architektonické nebo urbanistické stopy, která se stává cíleně přetvářeným „interiérem“ vzniklých děl. Interiér vzniká bezprostřední vazbou mezi místem instalace a samotným dílem, které k němu odkazuje. U všech projektů jsou přítomny upozaděny významy a funkce používaných médií. Přítomnost v konkrétním prostoru a zanechaná stopa, která se vztahuje k trvání či k procesu vzniku samotného díla je mnohem důležitější než formální rovina užitých technologií. Ta je „jen“ precizně a tvárně využívaným nástrojem k realizaci. V projektech Tomáše Moravce se tedy obecně nejedná o reflexi technik, pomocí kterých probíhá redefinice prostoru místa a události. Naopak jde o nezátížený „tvůrčí automatismus“, se kterým jsou různé technologie a materiály využívány. Při tvorbě prvků do instalace - světelných struktur, fotografií nebo videí, překvapí autora snaha zachovat mentální vazbu k danému prostoru nebo objektu. V instalaci *Náhled* je přesvědčivá světelná iluze proměny prostoru docílena kombinací důmyslné práce s meotarem a fotografickým záznamem obrazců. Jedná se o důležitý moment, kdy se veškerá obrazová proměna a její dokumentace odehrává v přímém

¹ Například podoby instalace *Aqua* proběhly ve sklepních prostorech Karlin Studios Praha, v budově nefungujícího plzeňského nádraží „Jižní předměstí“, na pilíři městského mostu v Plzni nebo v podkrovním prostoru bývalého jezuitského konviktu v Olomouci, kde všude byla dokonale předpřipravena projekční plocha v souladu s okolním prostředím.

vztahu k materiálu a místu. Stranou je ponechána (v mnoha případech jednodušší) očekávatelná softwarová manipulace s obrazem. Touha po předmětnosti a snaha definovat trvání děl je blízká bezprostřednosti akcí v městském veřejném prostoru, kterým se Tomáš Moravec vedle *Palety* věnuje i v několika dalších projektech.²

Autor zatím nesměřuje k nostalgii nebo k možnému patosu uměle strojených příběhů a myšlenkových konceptů, ale naopak s matematickou přesností cizeluje vizuální podobu prostorové nadsázky. Hlavním tématem současné tvorby Tomáše Moravce je konstrukce „nové prostorové události“, která v dílech vzniká *převyprávěním* vizuální situace pomocí gesta, akce, signálu nebo elementu jiného díla. Tvorbu Tomáše Moravce³ lze slovy francouzského myslitele Jeana Baudrillarda i nepřímo charakterizovat jako *iluzi prostoru, jenž není pouze viditelným, ale i mentálním prodloužením toho, co vidíme*.

2 Intervence ve veřejném prostoru jsou i součástí širší spolupráce s vizuálním umělcem Matějem Al-Alim, se kterým pracoval Tomáš Moravec na projektech *600m/ 900m* (vymezení svěbytného prostoru v rámci města, pomocí transparentní balící fólie) a *Letní úklid* (moment úklidu a přestavby trosek budovy na městské periferii).

3 *Ve věku 23 let je historicky nejmladším nominovaným umělcem na Cenu Jindřicha Chalupeckého.*